

2de symposium

zaterdag 23 maart 2019

**euthanasie bij dementie
en wilsonbekwaamheid**

voor ik
vergeet

Christophe Lemmens

Advocaat Dewallens & partners

Gastprofessor UAntwerpen – AHLEC

Effectief lid Federale Controle- en Evaluatiecommissie Euthanasie

voor ik
vergeet

JURIDISCH DOORGELICHT

voor ik
vergeet

Overzicht

- Huidig wetgevend kader
- Mogelijkheden tot wijziging/uitbreiding
- Besluit

voor ik
vergeet

HUIDIG WETGEVEND KADER

voor ik
vergeet

Opstelling euthanasieverklaring

- Handelingsbekwame meerderjarige of ontvoogde minderjarige (niet: wilsbekwame, niet-ontvoogde minderjarige)
- Schriftelijke euthanasieverklaring:
 - Opgesteld door patiënt (evt. door een derde)
 - T.o.v. twee meerderjarige getuigen (minstens 1 geen materieel belang bij overlijden)
 - Evt. aanstelling vertrouwensperso(o)n(en)
 - Gedateerd en ondertekend door patiënt, twee getuigen en evt. vertrouwensperso(o)n(en)
 - In patiëntendossier
 - Wettelijk model (KB 2 april 2003)
 - Registratie mogelijk (KB 27 april 2007)
 - Herroepbaar

voor ik
vergeet

Uitvoering euthanasieverklaring

- Geldige euthanasieverklaring (voorwaarden opstellen en niet herroepen)
- Gezondheidstoestand patiënt:
 - Ernstige en ongeneeslijke, door ongeval of ziekte veroorzaakte aandoening
 - Toestand van onomkeerbaar buitenbewustzijn (onomkeerbaar coma en PVS, NIET dementie)
- Maximum geldigheidsduur van 5 jaar
 - > Te rekenen vanaf opstellen wilsverklaring tot ogenblik waarop patiënt wil niet meer kan uiten
- Procedurevoorwaarden naleven
- Echter: niet bindend - gewetensclausule

voor ik
vergeet

Procedure euthanasie

- Andere arts raadplegen over onomkeerbaarheid (onafhankelijk, bevoegd, taken)
- Evt. bespreking met verplegend team
- Evt. bespreking met vertrouwensperso(o)n(en)
- Evt. bespreking met naasten
- Regelmatige rapportering in patiëntendossier
- Evt. bijkomende voorwaarden arts
- Invullen en opsturen registratiedocument

voor ik
vergeet

Vertrouwenspersoon euthanasie

- Aanduiding facultatief
- Meerderjarig
- Onverenigbaarheden (niet: behandelende arts, geraadpleegde arts leden verplegend team)
- Taken:
 - Arts op de hoogte brengen van wil patiënt en euthanasieverklaring
 - Wilsverklaring ondertekenen
 - Euthanasieverzoek bespreken met arts
 - Evt. naasten aanduiden met zelfde doel
 - Rol bij afwijzing verzoek door arts

voor ik
vergeet

Vergelijking met negatieve wilsverklaring

- Euthanasieverklaring:
 - Niet bindend
 - Uitvoering bij onomk. coma/PVS
 - Schriftelijk
 - Handelings- en wilsbekwaamheid
 - Niet wilsbekwame minderjarige
 - Geen welomschreven tussenkomst
 - Twee getuigen
 - Max. 5 jaar geldig
 - Mogelijkheid aanwijzing vertrouwenspersoon
 - Wettelijk model
 - Registratie mogelijk
- Negatieve wilsverklaring:
 - Bindend
 - Uitvoering bij wilsonbekwaamheid
 - Niet noodzakelijk schriftelijk
 - Enkel wilsbekwaamheid
 - Wel wilsbekwame minderjarige
 - Wel welomschreven tussenkomst
 - Geen getuigen
 - Geen maximumtermijn
 - Mogelijkheid aanwijzing vertegenwoordiger
 - Geen wettelijk model
 - Geen registratie mogelijk

voor ik
vergeet

MOGELIJKHEDEN TOT WIJZIGING/UITBREIDING

voor ik
vergeet

Gedane voorstellen tot wijziging

- Maximum geldigheidsduur van 5 jaar afschaffen, verkorten, verlengen of zelf laten bepalen
- Terugbrengen van 2 getuigen naar 1 getuige
- Opleggen van doorverwijsplicht bij weigering uitvoering euthanasieverzoek (adviezen Orde artsen)
- Uitbreiding toepassingsgebied (zie verder)

voor ik
vergeet

Uitbreiding toepassingsgebied

- Nu: *“hij niet meer bij bewustzijn is”* + onomkeerbaar
- Gedane voorstellen (telkens met behoud van onomkeerbaarheid):
 - *“hij zich niet meer bewust is van zijn eigen persoon, zijn mentale en fysieke toestand; en zijn sociale en fysieke omgeving”*
 - *“hij zich van zijn eigen persoonlijkheid niet meer bewust is”*
 - *“hij niet meer bij bewustzijn is of in het geval van een niet aangeboren hersenaandoening een dergelijk gevorderd stadium heeft bereikt dat hij zich in de fysieke of psychische toestand bevindt die hij in zijn wilsverklaring heeft beschreven”*
 - > Omschrijving toepassingsmodaliteiten wilsverklaring en bepaling punt van uitvoering niet evident!

voor ik
vergeet

Eigen voorstel

- Mensen zijn zich “*niet bewust*” van beperkt toepassingsgebied
- Voorstel: uitvoering bij **onomkeerbare toestand van wilsonbekwaamheid**
- Vgl. Nederland: “*patiënt niet langer in staat om zijn wil te uiten*”
- Sluit aan bij negatieve wilsverklaring (alleen daar geen onomkeerbaarheid vereist)
- Zo geen omschrijvings- en uitsluitingsproblemen in Euthanasiewet
- Lijden niet als voorwaarde (i.t.t. Nederland)

voor ik
vergeet

Uitwerking eigen voorstel

- Wettelijk model aanpassen:
 - Keuzemogelijkheden bieden
 - Bv. wel/niet coma en PVS, wel/niet dementie, ...
 - Ruimte laten voor eigen omschrijving
- Extra procedurevoorwaarde(n):
 - Bv. extra arts raadplegen (dus 2 in totaal i.p.v. nu 1)
 - Bv. voorwaarden *qua* specialisatie opleggen (niet bv. huisarts)
 - Bv. niet alleen onomkeerbaarheid laten toetsen, maar ook of situatie overeenkomt met wilsverklaring
 - Bv. verplichting om mening vertrouwenspersoon/naasten te vragen over conformiteit situatie-wilsverklaring

voor ik
vergeet

Uitwerking eigen voorstel

- Euthanasieverklaring nog steeds niet bindend:
 - Arts beslist in eer en geweten om er al dan niet op in te gaan en vanaf wanneer/op welk moment
 - Duidelijke communicatie steeds vereist
- Registratieformulier aanpassen, zodat Euthanasiecommissie extra info heeft om zaak te beoordelen
- Opstellings- en uitvoeringsproblemen zullen er wellicht nog steeds zijn, maar dat is ook bij de negatieve wilsverklaring zo!

voor ik
vergeet

BESLUIT

voor ik
vergeet

Besluit

- Huidig wetgevend kader is gedetailleerd met veel vormvoorwaarden en beperkt toepassingsgebied
- Regeling euthanasieverklaring sterk verschillend van negatieve wilsverklaring, terwijl resultaat zelfde kan zijn: overlijden
- Wijziging wetgevend kader is gewenst, maar tijdsbestek onduidelijk
- Wijziging moet goed doordacht zijn en zal allicht niet zonder extra voorwaarden kunnen gebeuren